
**ANAYASA MAHKEMESİNİN 29.01.2024-04.02.2024 TARİHLERİ ARASINDA RESMİ GAZETEDe ve
İNTERNET SİTESİNDE YAYIMLADIĞI BİREYSEL BAŞVURU KARARLARI ÖZET BÜLTENİ**

AHMET YAVUZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/28133

Karar Tarihi: 14/12/2023

Başvuru, iş sözleşmesi feshedilen başvuruçunun sendikal tazminat talebinin reddedilmesi nedeniyle sendika hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvuruçucu, 2013 yılında davalı işyerinde çalışmaya başlamış ve 2016 yılında sendika üyesi olmuştur. Ancak, iş sözleşmesi 18/07/2016 tarihinde İş Kanunu'nun 17. maddesi kapsamında işveren tarafından feshedilmiştir. Başvuruçucu, iş sözleşmesinin sendikal nedenlerle feshedildiği iddiasıyla işe iade ve sendikal tazminat talepleriyle mahkemeye başvurmuştur.

Başvuruçucu, sendikal nedenleri ispat etmek amacıyla tanık delillerine başvurmuş ve tanıklar, işyerinde sendikalaşmanın başladığını, işten çıkarılanların genellikle sendikalı olduğunu ifade etmiştir. Tanıklara göre işveren, sendikalı olanları tespit ettiğinde, bu işçilere yaptıkları işi askıya alarak sadece asgari ücret almalarını sağlamıştır.

İlk derece mahkemesi, işverenin işletmesel nedenlerle iş sözleşmesini sonlandırdığı iddiasının gerçeği yansıtmadığına ve sendikal nedenlerle fesih olduğuna hükmetmiştir. Mahkeme, sendikal faaliyetlere atıf yaparak başvuruçunun işine son verilmesinin sendikal faaliyetlerden kaynaklandığı sonucuna varmıştır. İlk derece mahkemesi kararının istinaf yargı yoluna götürülmesi üzerine istinaf mahkemesi, işe iade talebini reddetmiş ve sendikal tazminat talebini kabul etmemiştir. İstinaf mahkemesine göre, işyerinde sendika temsilcisi ile yapılan görüşmelere katılan tüm işçilerin iş sözleşmeleri feshedilmemiş, başvuruçunun sendikal sebeplerle fesih iddiası somut delillerle ispatlanamamıştır. Başvuruçucu, bu karar üzerine bireysel başvuruda bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, başvuruçunun iddialarının iş sözleşmesinin sendikal nedenlerle feshedildiğine ilişkin olduğunu belirleyerek, iddiaların bir bütün olarak sendika hakkı kapsamında incelenmesi gerektiğini değerlendirmiştir. Anayasa'nın "Sendika kurma hakkı" başlıklı 51. maddesine göre, çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir. Mahkeme, Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının gerçekten ve etkili bir şekilde korunabilmesi için devlete düşen pozitif yükümlülükleri vurgulamıştır. Sendika hakkının korunmasında devletin, işverenin çalışanların sendikaya üye olma ve sendikal faaliyette bulunma haklarını kullanmayı engelleyici davranışlarına karşı önleyici tedbirler alması gerektiğini belirtmiştir.

Mahkeme, sendikal fesih iddiasının değerlendirilmesinde derece mahkemelerinin, belirli kriterleri göz önünde bulundurması gerektiğini ifade etmiştir. Bu kriterler arasında, işyerinde çalışan işçi sayısı, sendika üyesi olup olmayan işçilerin sayısı, sendika üyelerinin sendikal faaliyetlere katılımı, iş sözleşmesi feshedilen işçilerin sendikal faaliyetlerde öncü olup olmadığı gibi faktörler bulunmaktadır. Mahkeme, derece mahkemelerinin bu kriterleri somut olaya uygulamak ve Anayasa'nın 51. maddesindeki güvenceleri gözetmekle sorumlu olduğunu vurgulamıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

Başvuruya ilişkin olarak, Bölge Adliye Mahkemesi'nin yeterli bir inceleme yapmadığı, ilgili kriterleri göz ardı ettiği ve sendikal fesih iddiasının gerektiği gibi değerlendirilmediği sonucuna varan Anayasa Mahkemesi, devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getiremediği kanaatine vararak Anayasa'nın 51. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

EBAMÜSLÜM YILDIZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/677

Karar Tarihi: 20/06/2023

Başvuru, KHK ile kapatılan eğitim kurumuna yapılan ödemenin iadesine yönelik talebin reddedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, Kayseri'de öğretmen olarak görev yaptığı sırada 672 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname ile kamu görevinden çıkarılmıştır. Bu karar sonrasında başvurucunun çocuğu özel bir okula kaydedilmiş, ancak daha sonra yayımlanan başka bir kararname ile bu okul kapatılmıştır. Başvurucu, ödediği eğitim bedelinin iadesini talep etmiş, ancak bu talep reddedilmiştir. İdare, talebinin 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinde belirtilen şartları karşılamadığını belirterek reddetmiştir. Başvurucu, bu reddi mahkemeye taşımış, ancak mahkeme başvurucunun talebini Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile bağlantılı olduğu gerekçesiyle reddetmiştir. Mahkemenin gerekçesi, 672 sayılı KHK'nın özel eğitim kurumlarından alacakları olan ve FETÖ/PDY ile bağlantılı olanların bu tür taleplerinin kabul edilemeyeceğini belirtmiştir. Başvurucu, mahkeme kararının ardından Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, öğretmenlik görevinden elde ettiği gelirle eğitim bedelini ödediğini ve terör faaliyetlerinden gelir elde etmediğini vurgulamaktadır. Ayrıca, FETÖ/PDY ile ilişkilendirilmediğini belirtmekte ancak kamu görevinden çıkarılmasının bu örgütlerle irtibatlı olma iddiasına dayandığını ifade etmektedir. Başvurucu, cezaların kanuniliği, eşitlik ilkesi, mülkiyet ve özel hayata saygı hakları ile masumiyet karinesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir. Bakanlık görüşünde, Anayasa'nın 15. maddesi ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarına atıfla, özel durumların dikkate alınarak değerlendirme yapılması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucunun iddiaları ve Bakanlık görüşü karşılaştırıldıktan sonra, Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak değerlendirmenin somut olayın özgü şartlarına göre yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisinin takdir edeceğini ifade etmiştir. Başvurucunun şikayetinin özü, kapatılan özel eğitim kurumuna ödediği eğitim bedelinin iade edilmemesine yöneliktir. Bu nedenle başvurucunun bütün şikayetlerinin mülkiyet hakkı kapsamında incelenmesi uygun bulunmuştur.

670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin 1 numaralı fıkrası Anayasa Mahkemesi tarafından norm denetimi ile incelenmiş ve bu kuralın OHAL döneminde kapatılan kurum ve kuruluşların borçlarını da kapsayacak şekilde uygulanma imkânına sahip olduğu belirtilmiştir. Ancak, somut olayda başvurucunun talebi OHAL ilan edilmeden önce gerçekleştiği için Anayasa'nın olağan dönem kuralları yönünden incelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

Mahkeme başvuruçunun mülkiyet hakkının ihlal edildiğı iddiasını kabul edilebilir bulmuş, müdahalenin ise Anayasa'ya uygun olmadığına hükmetmiştir. Başvuruçunun mülkiyet hakkının Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olarak ihlal edildiğine karar vermiştir.

İKRAM TAŞTEKİN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/17035

Karar Tarihi: 22/11/2023

Başvuru, işverenle güven ilişkisi bozulduğu gerekçesine dayanılarak iş akdine son verilmesi üzerine açılan işe iade davasında adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğı iddiasına ilişkindir.

Başvuruçucu, Lice Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'ne bağlı Aziz Ferdi Akay Kültür Merkezi'nde çalışırken iş akdinin feshedilmesi üzerine feshin geçersizliğinin tespiti ve işe iadesi talebiyle 23/5/2017 tarihinde dava açmıştır. Başvuruçucu, iş sözleşmesinin herhangi bir gerekçe belirtilmeden feshedildiğini, ayrıca fesih bildirimini yapılmadığını savunarak, iş akdinin haksız ve hukuka aykırı bir şekilde sonlandırıldığını iddia etmiştir. Belediye ise Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname (667 sayılı KHK) uyarınca iş akdini feshettiğini savunmuştur.

Mahkeme, davayı reddetmiş ve gerekçe olarak başvuruçunun terör örgütleri ile iltisaklı olduğuna dair bilgilerin bulunduğu belgeleri göstermiştir. Başvuruçucu, bu karara itiraz etmiş ve istinaf mahkemesine başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde, başvuruçunun terör örgütleriyle ilişkilendirildiğı iddiasının somut delillere dayanmadığını savunulmuştur. Başvuruçucu, iş akdinin Lice İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından yürütölen istihbari faaliyetler neticesinde elde edilen bilgi notuna dayandığını, ancak bu belgenin tek delil olduğunu ve gerçekleri yeterince temellendirmediğini ifade etmiştir.

Ancak Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi, 4/11/2020 tarihli kararı ile istinaf talebini reddetmiştir. Kararda, başvuruçunun terör örgütleri ile ilişkilendirildiğine dair somut delillerin bulunduğu, dolayısıyla iş akdinin feshinin geçerli bir nedenle gerçekleştiğı belirtilmiştir. Başvuruçucu terör örgütü çağrısı üzerine gerçekleştirilen yasa dışı bir eyleme katıldığı iddiasıyla ceza davasıyla da karşı karşıya kalmıştır. Ancak bu davada başvuruçucu beraat etmiştir.

Başvuruçucu, işe iade davasının reddedilmesi üzerine Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, başvuruçunun adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. İlk derece mahkemesi ve istinaf mahkemesinin, başvuruçunun iş akdinin neden feshedildiğine dair yeterli gerekçe göstermediğine ilişkin görüşler belirtilmiş ve başvuruçunun iş akdinin haksız olarak feshedildiğine ilişkin iddialarının ve ceza yargılaması sonucunun dikkate alınmamasının adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlali olduğuna karar verilmiştir.

KERİM KARABIÇAK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/61944

Karar Tarihi: 20/12/2023 R.G.

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

Başvuru, bir sosyal ağ platformunda yapılan paylaşım dolayısıyla ceza mahkûmiyetine karar verilmesi nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, inşaat müteahhitidir ve olayın şikâyetçisi olan L.K. ile aynı sitede yaşamaktadır. Başvurucu, Facebook hesabından yaptığı bir paylaşımında müştekiyi eleştirmiş ve müşteki de bu paylaşıma karşı şikâyetçi olmuştur.

Müştekinin iddiasına göre, başvuru dubleks dairelerini onay almadan dört ayrı daireye dönüştürmüş ve bu durum taraflar arasında husumete yol açmıştır. Başvurucu, polis ifadesinde paylaşımının hakaret içermediğini, kimseyi kastetmediğini belirtmiştir. Ancak, mahkeme müştekinin itirazını kabul ederek başvurucuyu hakaret suçundan 1.300 TL para cezasına çarptırmıştır. Başvurucu, bu karara itiraz etmiş, ancak mahkeme tekrar yargılama sonucunda hakaret suçunu sabit görerek 1.740 TL para cezası ile mahkûmiyetine karar vermiştir. Başvurucu, bu karara karşı Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, Facebook'ta yaptığı paylaşımda hakaret içermediğini savunmuş, ilk derece mahkemesinin polis merkezinde verdiği ifadesini esas alarak ifadeleri kendisinin sarf ettiğini kabul etmiştir. Ancak, bu beyanının mahkemede olmadığını belirtmiştir.

Başvuru, ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmiş ve kabul edilebilir bulunmuştur. Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesine dayanan ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır. Ancak, müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğu değerlendirilmiştir.

Mahkeme, Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olabilmesi için orantılı bir müdahale olması gerektiği belirtmiştir. Bu çerçevede başvurunun ifade özgürlüğü ile müştekinin şeref ve itibarının korunması hakkı arasında adil bir denge gözetilmesi vurgulanmıştır.

Değerlendirmeler sırasında kullanılan çeşitli ölçütlerin sonucunda, mahkemenin başvurunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalede adil bir denge kurmadığı ve Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

MAHMUT KONUK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/21730

Karar Tarihi: 15/11/2023

Başvuru, tek başına yapılması planlanan bir basın açıklamasının mülki amir tarafından tercih edilen mekânda yapılmadığı, idareye önceden bildirimde bulunulmadığı ve erteleme kararına rağmen yapıldığı gerekçesiyle kolluk görevlilerince engellenmesi nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, sağlık memuru olarak görev yaparken, 2016 yılında Olağanüstü Hâl Kanun Hükmünde Kararnamesi (OHAL KHK) ile kamu görevinden çıkarılmıştır. Başvurucu, OHAL KHK'larına karşı protesto amacıyla basın açıklaması yapmak istemiştir. Kolluk görevlileri, yapılmak istenen basın açıklamalarını COVID-19 tedbirlerine aykırı bulup müdahale etmiştir. Başvurucu, bu müdahaleleri hukuka aykırı ve keyfi olduğunu akabinde ise gözaltına alındığını ve 2911 sayılı Kanun'a muhalefet suçundan işlem yapıldığını belirtmiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

Başvurucu, kolluk görevlileri hakkında görevi kötüye kullanma, sendikal hakların engellenmesi ve toplantı veya yürüyüşü engelleme suçlarından suç duyurusunda bulunmuştur. Ancak Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, şikâyetleri işleme koymamış ve başvurucuya ihlal edildiğini iddia ettiği hakka yönelik olarak 5271 sayılı Kanun'un öngördüğü yasal yollara müracaat edilmesi gerektiği de vurgulanmıştır.

Bu nedenle başvuru, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Ancak Adalet Bakanlığı ve Emniyet Müdürlüğü, başvurunun eylemlerini hukuka aykırı bulmuş ve yasal süreçlere uygun olarak işlem yapıldığını savunmuştur. Ayrıca başvuru, Ankara İl Emniyet Müdürlüğü tarafından yapılan inceleme sonucunda, eylemlerinin COVID-19 salgınıyla mücadele kararlarına aykırı olduğu ve amacının kamu otoritesini zayıflatmak olduğu iddialarıyla suçlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan incelemeler doğrultusunda mahkeme kamu düzeni ve kamu sağlığı bakımından gerçek bir tehdit oluşturduğu kamu makamlarınca ortaya konulamayan başvurucuya fikirlerini ifade etmesine yetecek derecede müsamaha gösterilmeden uygulanan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamadığı ve dolayısıyla demokratik toplum düzeninin gereklerine de uygun olmadığı sonucuna varmış ve başvurunun basın açıklamasının engellenmesinin ifade özgürlüğünün ihlali olduğuna karar vermiştir.

MEHMET CENGİZ VE RIDVAN CENGİZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/21704

Karar Tarihi: 20/09/2023

Resmi Gazetede yayınlanma tarihi 02/02/2024

Başvuru; konutta yapılan arama işleminin hukuki olmaması nedeniyle özel hayata saygı ve konut dokunulmazlığı haklarının, bu işlem sonucunda hukuka aykırı olarak elde edilen delillere dayanılarak mahkûmiyet kararı verilmesi nedeniyle de adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucular, Gaziantep'te ikamet etmekte olan kardeşlerdir ve 11/11/2016 tarihinde, Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü tarafından düzenlenen Araştırma Tutanağı'na göre, başvuru sahiplerinin ikametgâhlarında uyuşturucu bulunduğu ve satış yaptığına dair istihbari bilgi elde edilmiştir. Bu bilgi üzerine başsavcılık, başvuru sahiplerinin ikametgâhına arama yapılmasına karar vermiş ve bu yönde yazılı emir düzenlemiştir.

Başvurucular, evlerinde yapılan arama sırasında ele geçirilen eroin ve hassas teraziye dayanarak, uyuşturucu ticareti suçundan dolayı olarak suçlanmıştır. Başvurucular, arama tutanağında yer alan bazı detayların gerçeği yansıtmadığını savunarak hukuka aykırı bir şekilde elde edilen delillerin kullanıldığına dair itiraz etmişlerdir. Tanık ifadeleri de bu iddiaları desteklemiştir.

Başsavcılık, başvuru sahipleri ve diğer kişiler hakkında uyuşturucu ticareti suçlamasıyla kamu davası açmıştır. Mahkeme, yapılan yargılama sonucunda başvuru sahiplerinin uyuşturucu ticareti suçundan mahkûmiyetine karar vermiştir.

Başvurucular, mahkûmiyet kararına karşı istinaf yoluna başvurmuş, ancak istinaf talepleri reddedilmiştir. Yargıtay da başvuru sahiplerinin temyiz itirazlarını esastan reddetmiştir. Başvurucular, özellikle arama ve el koyma işlemlerinin hukuka aykırı olduğunu savunarak temyiz başvurusu yapmışlardır. Ancak Yargıtay'ın kararında bu konuya dair bir değerlendirme yapılmamıştır.

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

Bunun üzerine Anayasa Mahkemesine başvuran başvurucular, hâkim kararı olmaksızın Cumhuriyet savcısının yazılı emri uyarınca ve usule aykırı şekilde konutlarında arama yapıldığını ileri sürerek özel hayatın gizliliği ve konut dokunulmazlığı haklarının ihlal edildiğini iddia etmektedir. Ayrıca arama esnasında olması zorunlu gerekliliklerin olmadığından ve Arama Tutanağı'nın içeriğine dair itirazlarının olay yerinde bulunan tanıklar tarafından da doğrulandığını, bu durumda suça konu delillerin hukuka aykırı olarak elde edilmesine rağmen bu delillere dayanılarak mahkûmiyet kararı verilmesi nedeniyle adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesinin yaptığı kapsamlı inceleme doğrultusunda Anayasa'nın 20. ve 21. maddelerinde güvence altına alınan özel hayata saygı ve konut dokunulmazlığı haklarının ihlal edildiğine ve Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine oybirliğiyle karar vermiştir.

ONUR YALÇIN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2018/30555

Karar Tarihi: 15/11/2023

Başvurular, nasıpları onaylanmamış astsubay/subay adaylarının temin faaliyetlerinin olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnamesiyle iptal edilmesi üzerine açılan davaların Olağanüstü Hâl İşlemleri İnceleme Komisyonuna (OHAL Komisyonu) gönderilmesi yerine incelenmeksizin reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ve yargılanmanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyalar, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2018/30555 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş, diğer başvuru dosyaları kapatılmış ve inceleme 2018/30555 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönelik Anayasa Mahkemesi, 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde yapılan değişiklikle, 09/03/2023 tarihi itibarıyla derdest olan makul sürede yargılanmadığı iddialarına ilişkin başvuruların önce Tazminat Komisyonuna başvurulmadan Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvuruların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönelik Anayasa Mahkemesi, OHAL döneminde çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler (KHK) ile ilgili hukuki statüleri düzenleyen işlemlerde, OHAL Komisyonu'nun yetkisinin olduğunu belirtmiş ve bir başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. OHAL Komisyonu'nun görev süresinin sona ermesine rağmen, mahkemelerce verilecek kararlar üzerine yapılması gereken iş ve işlemleri yürütecek kurum ve kuruluşların belirlenmiş olması nedeniyle başvurucuların Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Aklime Hanas ve Diğerleri Başvurusu

Başvuru Numarası: 2021/36970

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

Karar Tarihi: 20/12/2023

Başvuru, idarenin belirli konularda yapılmak istenen eylemlere yönelik olarak hukuka aykırı şekilde yasaklama kararı vermesi ve bu kararın iptal edilmesi için açılan davanın reddedilmesi nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2008 yılında, PKK silahlı terör örgütü lideri A.Ö.nün ceza infaz kurumunda avukatları ve aile bireyleriyle düzenli olarak görüştürülmediği, tecrit edildiği iddiasıyla HDP Milletvekili L.G. açlık grevine başlamıştır. Akabinde birçok ceza infaz kurumundaki tutuklu ve hükümlüler de bu greve ve L.G.ye destek vermek amacıyla açlık grevine katılmıştır. Aralarında ceza infaz kurumunda bulunan kişilerin yakınlarının da olduğu gruplar, açlık grevlerine dikkati çekmek ve/veya eylemleri desteklemek amacıyla Diyarbakır'da toplantı ve gösteriler düzenlemiştir.

Başvurucuların beyanına göre bu kapsamda düzenlenmek istenen toplantılara kolluk görevlileri, yirmi dört kez müdahalede bulunmuştur.

Diyarbakır Valiliği, il genelinde açlık grevi eylemine destek mahiyetinde yapılacak eylem ve etkinliklerin çeşitli sebeplerden dolayı halkın can ve mal güvenliğinin olumsuz yönde etkileneceğini değerlendirerek yasaklanmasına karar vermiştir. İl Emniyet Müdürlüğü Valiliğin 15/4/2019 tarihli yasaklama kararının 1/5/2019 tarihinden 15/5/2019 tarihine kadar uzatılması talebini Valilik oluruna sunmuş ve Valilik anılan talebe olur vermiştir. Dosya kapsamında, anılan kararların hangi vasıtalarla ve hangi tarihte kamuya duyurulduğuna ilişkin herhangi bir açıklama ve bilgi bulunmamaktadır.

Başvurucular, yasaklama kararını ilk kez müdahale esnasında sözlü olarak öğrendiklerini ifade ederek yasaklama kararının geçersiz olduğu, hukuki ve meşru bir amacının olmadığı gerekçesiyle iptalini talep etmiş ancak davaları idarece reddolunmuş ardından istinaf edilmesine rağmen karar hukuka uygun bulunarak başvuru kesin olarak reddedilmiştir.

Başvurucular, 26/5/2019 tarihine kadar değişik tarihlerde toplandıklarını ancak her seferinde kolluk güçlerince keyfi olarak engellendiklerini ve orantısız güce maruz kaldıklarını, 10/5/2019 tarihinde de aynı amaçla gerçekleştirmek istedikleri eylem ve etkinliğe Valiliğin 26/4/2019 tarihli yasaklama kararı olduğu bildirilerek müdahale edildiğini, yasaklamaya dayanak olan 5442 sayılı Kanun'un ilgili maddesi gereğince belirli kişiler için ve belirli yerlerle ilgili bir sınırlama olması gerekirken mevcut yasaklama kararının tüm bölgeyi kapsayacak şekilde verildiğini, idarenin takdir yetkisini kullanırken 2911 sayılı Kanun'un 17. ve 19. maddesine dayanmamasına rağmen yargı merciinin idare yerine geçerek bu hükümlere dayanmak suretiyle 5442 sayılı Kanun hükmü açısından herhangi bir değerlendirme yapmadan karar verdiğini, bu durumun kanunilik ilkesinin ihlali niteliğinde olduğunu, toplantının barışçıl nitelikte olduğunu ve idarenin soyut gerekçelerle etkinliklerin yasaklanmasına karar verdiğini, bu nedenle yasaklama kararının gerekli ve ölçülü olmadığını belirterek toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Anayasa'nın 34. maddesi kapsamında bir ihlalin oluşup oluşmadığının tespiti için öncelikle müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk şartlarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

Anayasa'nın 34. maddesi kapsamında yapılan bir müdahalenin kanunilik şartını sağladığının kabul edilebilmesi için müdahalenin kanuni bir dayanağının bulunması zorunludur. Valilik başvuru konusu müdahaleye dayanak olan yasaklama kararını, 5442 sayılı Kanun'un 11. maddesine ve 2911 sayılı

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

Kanun'un 7. maddesine göre vermiş, idare mahkemesi kararı hukuka uygun bularak, idarece dayanan kanun haricinde 2911 sayılı Kanun'un 17. ve 19. maddelerini de hükme dayanak olarak göstermiştir.

Valiliğin etkinlikleri yasaklamaya yönelik kararına dayanak olan 5442 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (C) bendinin ikinci fıkrasında bir toplantıya, toplantı ve gösteri yürüyüşüne müdahalede konu, kişi, yer ve zaman bakımından belirlenen sınırlamaların çerçevesini ortaya koyulmuştur. Anılan düzenlemeye göre Valiliğin yasaklama şeklindeki müdahalesinin belirli yerlerde ve saatlerde olabileceği belirtilmiştir. Bu doğrultuda somut olaydaki kuralın Valiliğin il genelini kapsayan on beş günlük yasaklama kararının dayanağı olarak kabulü mümkün değildir. Ayrıca yasaklama kararında yer alan 2911 sayılı Kanun'un 7. maddesinin toplantı ve gösteri yürüyüşünün gün içinde başlama zamanına ilişkin bir kural olduğundan bu düzenlemenin de anılan yasaklama kararına dayanak olmadığı açıktır. Kanun koyucu 2911 sayılı Kanun'un 17. maddesinde belirli bir toplantının yasaklamasını öngörmüş iken aynı Kanun'un 19. maddesi anılan yasaklama kararını ilin bir veya birkaç ilçesiyle sınırlamıştır.

Somut olayda Valiliğin "ve benzeri kararlar bahane edilerek yapılacak ... her türlü eylem ve etkinliklerin" yasaklanması şeklinde genel nitelikte bir yasaklama kararı verdiği görülmektedir. Bu şekilde bir yasaklama kararının belirli bir toplantının yasaklanması öngörülen Kanun'un 17. maddesi gereğince verilemeyeceği açıktır.

Öte yandan aynı Kanun'un 19. maddesi valiye ilin bir veya birkaç bölgesinde belirli bir toplantıyı yasaklama yetkisi vermektedir. Başvuruya konu olayda ise Valilik, bu yetkisinin ötesinde ilin tamamını kapsayacak ve belirli olmayan bütün toplantılar yönünden yasaklama kararı vermiştir. Buna göre idare mahkemesinin dayandığı kuralların da yasaklama kararının kanunilik şartlarını karşılamadığı açıktır.

Açıklanan gerekçelerle Valiliğin 26/4/2019 tarihli yasaklama kararının Anayasa'nın 13. Maddesinde açıkça emredilen kanunilik ölçütünü karşılamadığı anlaşılmış ve müdahalenin kanunilik şartını sağlamadığı anlaşıldığından söz konusu müdahale açısından diğer güvence ölçütlerine riayet edilip edilmediğinin ayrıca değerlendirilmesine gerek görülmeyerek Anayasa Mahkemesi tarafından başvuruçuların Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Veli Saçılık ve Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçiler Sendikası (SES) Başvurusu

Başvuru Numarası: 2018/5878

Karar Tarihi: 19/12/2023

Başvuru, yapılmak istenen basın açıklamasının ve toplantının idarenin yasaklama kararı olduğu gerekçesiyle hukuka aykırı ve orantısız güç kullanılarak engellenmesi, buna ilişkin yürütülen soruşturmanın etkisiz olması nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ile insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Daha önce kamu görevinden çıkarılmış olan başvuruçusu Veli Saçılık'ın da aralarında bulunduğu grup, olağanüstü hâl tedbirleri kapsamında gerçekleştirilen işten çıkarmaları protesto etmek ve basın açıklaması yapmak için Ankara'da toplanmıştır.

Kolluk görevlilerinin düzenlediği tutanağa göre başvuruya konu olayların gelişimi özetle şöyledir: Etkinlikten daha önce haberi olduğu anlaşılan polis, Ankara Valiliğinin tüm etkinlikleri yasaklayan 18/5/2017 tarihli kararı nedeniyle etkinliğe müdahale etmek için toplanılacak alanda güvenlik tedbirleri

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

almıştır. E.Ö.nün saat 13.35'te basın açıklaması yapmaya başlamasıyla polis; yasaklama kararı nedeniyle eylemin yasal olmadığını, eylemi sonlandırmaları gerektiğini, aksi hâlde kademeli ve orantılı şekilde güç kullanılacağını yaklaşık yirmi kişiden oluşan eylemci gruba ses yükseltici cihazla bildirmiştir. E.Ö.nün ikazlara riayet etmeyip konuşmaya devam etmesi, başvuru Veli Saçılık'ın da "İşimizi geri istiyoruz/yaşasın açlık grevi direnişimiz." şeklinde slogan atması üzerine polis süpürme işlemi uygulayarak grubu uzaklaştırmaya çalışmıştır. Bu esnada başvuru Veli Saçılık kendini yere atıp görevlilere sırtını dönmüş, akabinde polise hitaben "Alçak herif, alçaksın sen, işkencecisin sen..." şeklinde söylemde bulunmuştur. Bir müddet sonra slogan atan grup, eylemi sonlandırmıştır. Saat 18.10'da otuz kişilik grup toplanmış; başvuru Veli Saçılık'ın basın açıklaması yapmak istemesi üzerine kolluk görevlileri, ses yükseltici cihazla toplantının yasaklama kararı nedeniyle kanuna aykırı olduğunu ifade ederek dağılmaları yönünde grubu ikaz etmiştir. Grubun dağılmaması, başvuru grubunun slogan atması ve açıklama yapmaya devam etmesi üzerine gruba kademeli olarak güç kullanılmıştır. Bu esnada başka bir istikametten gelen bir grup, müdahaleyi engellemek amacıyla polise yaralayıcı maddeler atmıştır. Bunun üzerine polis, paint olarak tabir edilen mühimmat atan savunma tüfeği (TİP-2) ile biber gazı kullanmıştır. Bu esnada grubu yönlendiren başvuru, herhangi bir fiziki bir müdahale olmaksızın kendini yere atıp çölmek suretiyle kendini paint silahının hedefi hâline getirmiştir. Başvuru, kolluk görevlilerine " ...her tarafıma onlarca ... mermi sıktınız. Hepiniz alçaksınız. Sıkın lan, yine sıkın..." demiş; kalkanlara tekme ve yumruk atmıştır. Grubun polise sözlü tepki göstermesi üzerine başvuru "Gidin siz, alacak beni gözaltına, yüz tane mermi sıktılar üstüme, her tarafım mosmor oldu, alacak tespit edilecek." şeklinde söylemde bulunmuştur. Akabinde polis, paint silahını kullanmak suretiyle yaya geçişini engelleyen grubu dağıtmıştır.

Ankara Valiliği, yasaklamaya dayanak olan kararın kurumun resmî internet sitesinden, vuku bulan olaydan önce kamuya duyurulduğunu belirtmiştir. Başvuru, kolluk görevlilerinin müdahalesi nedeniyle vücudunun birçok yerinde meydana gelen yaralanmalarını aynı gün düzenlenen adli raporuyla ortaya koymuş ve güç kullanımını görüntü kaydıyla desteklemiştir. Adli rapora göre başvuru grubunun vücudunun çeşitli bölgelerinde ekimoz tespit edilmiştir.

Başvuru Veli Saçılık, barışçıl şekilde gerçekleştirdiği protesto eyleminin hukuka aykırı ve orantısız güç kullanarak engellenmesi, fiziki güç kullanmasını gerektirecek bir eylemi olmamasına rağmen polisin hedef gözeterek birçok kez paint silahıyla vücuduna ateş etmesi ve bu eylemleri ortaya koyan belgeler olmasına rağmen soruşturmanın etkisiz yürütülmesi nedeniyle kötü muamele yasağı ile etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasında bulunmuştur.

Görüntü kaydının incelendiği bilirkişi raporundan protesto gösterisi sırasında yaralayıcı madde atılmasıyla birlikte polisin paint silahını kullanmaya başladığı ve başvuru grubunun bu esnada bacağından vurulduğu anlaşılmıştır. Başvuruya konu güç kullanımı öncesinde başvuru grubunun kamu düzenini bozan bir eylemi olmadığı gibi polisle tartışan eylemcileri sakinleştirmeye çalıştığı da gözlemlenmiştir. Ancak vurularak yere çökmesinden sonra polisin başvuruya doğrudan ve yakın mesafeden atış yaptığı anlaşılmıştır.

Başvuru grubunun yaralanması hakkında yürütülen soruşturma, başvuru grubunun kendisine güç kullanılmasını gerektiren bir tutumunun varlığını ve bu nedenle güç kullanımının zorunlu hâlde geldiğini ortaya koyamamıştır. Anayasa Mahkemesinin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında yasaklanan muamelelerle ilgili değerlendirmelerine göre başvuru grubunun yaralanmasına neden olan müdahale, insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir muamele olarak kabul edilebilir. Bu durumda insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edildiği tespit edilmiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

Müdahalenin mevcut bir saldırıyı defetme amacıyla gerçekleştirildiği gerekçesi temelinde soruşturma sürecinin sonlandırılması etkili soruşturma ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Sonuç olarak başvurunun uğradığı muamele hakkında etkili bir ceza soruşturması yürütülmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebeple insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutunun da ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Başvurucu, kamu görevinden ihraç edilmesi nedeniyle gerçekleştirmek istediği barışçıl protesto eylemine polisin orantısız ve haklı bir neden olmaksızın yaptığı müdahalenin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiğini de ileri sürmüştür.

Somut olayda, Adnan Vural ve diğerleri kararında olduğu gibi toplantı ve gösteriye müdahale öncesi başvurunun katıldığı etkinliğin bazı faaliyetlerin aksamasına neden olduğu, kamu düzenini bozduğu veya alınan güvenlik önlemlerini zaafa uğratması nedeniyle kamu düzenine ilişkin gerçek bir kaygıya neden olduğu yönünde herhangi bir değerlendirme de mevcut değildir. Dahası bilirkişi raporundan başvurunun polise yönelen tepkiyi yatıştırmaya yönelik irade sergilediği, dolayısıyla barışçıl bir protesto eylemi gerçekleştirme niyeti bulunduğu da anlaşılmıştır.

Diğer yandan dosyaya sunulan bilgi ve belgelere göre kolluk görevlilerine bazı cisimlerin atılmasının polisin toplantıya müdahale etmesi sonrası gerçekleştirilmiştir. Toplantıya müdahale esnasında katılımcıların gerçekleştirdiği hukuka aykırı eylemlere yönelik bazı yaptırımlar uygulanabilir ise de bu durum, başvurunun toplantı hakkına kolluk görevlilerince yapılan müdahaleyi hukuka uygun hâle getirmez. Dolayısıyla Adnan Vural kararında ulaşılan sonuçtan farklı bir sonuca ulaşmayı gerektirecek bir neden bulunmayan başvuru konusu müdahale, olağanüstü hâlin gerektirdiği ölçüde olmadığı ve zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamadığı gibi kötü muamele oluşturacak biçimde güç kullanımının orantılı olmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının da ihlal edildiğine karar vermiştir.

Ahmet Yıldırım Başvurusu

Başvuru Numarası: 2021/41816

Karar Tarihi: 18/10/2023

Başvuru, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca verilen tedbir kararına yönelik esaslı iddiaların itiraz mercii tarafından karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer iddiaları Salih Söylemezoğlu (B. No: 2013/3758, 6/1/2016) ve Erdal Türkmen (B. No: 2016/2100, 4/4/2019) ve S.M. ([GK] B. No: 2016/6038, 20/6/2019) kararlarında incelemiş uygulanacak ilkeleri belirlemiştir. Anılan kararlarda, Anayasa'da güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı gereği itiraz mercince başvuru sahiplerinin beyan ve delillerinin etkili bir şekilde incelenmesi ve karşılanması gerektiği belirtilerek söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi nedeniyle başvuru sahiplerinin gerekçeli karar hakkının ihlal

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

edildiğine hükmedilmiştir. Somut başvuruda, anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Burçin Alptekin Başvurusu

Başvuru Numarası: 2018/13643

Karar Tarihi: 20/9/2023

Başvuru, Cumhuriyet başsavcılığının talebi üzerine mesai saatleri dışında ve resmî tatil günlerinde bilirkişi sıfatıyla adli tıp teknisyenince gerçekleştirilen ölü muayenesi ve otopsi işlemleri için bilirkişilik ve yol ücreti ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile zorla çalıştırma ve angarya yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucu, olay tarihinde İstanbul Adli Tıp Kurumu Başkanlığında adli tıp teknisyeni olarak görev yapan bir kamu görevlisi olup, mesai saatleri dışında ve tatil günlerinde ATK Morg İhtisas Dairesinde yaptığı otopsi işlemleri için yol ve bilirkişilik ücretlerinin tarafına ödenmesi talebiyle Başsavcılık nezdinde müracaatta bulunmuş ancak başvurucunun talebini reddedilmiştir.

Benzer nitelikte sorunlar yaşanması üzerine Bakanlık, bu verilerden hareketle ölü muayenesi ve otopsi işlemlerinin daire dışında yapılması hâlinde mesai saati içinde veya dışında fark etmeksizin yol tazminatının ödenmesini ancak bunun haricinde herhangi bir ödeme yapılamayacağını genelgesinde mütalaa etmiştir.

Başvurucu, Mahkemede Başsavcılık işleminin iptali ile ödenmeyen yol giderleri tazminatı ve bilirkişilik ücretlerinin ödenmesi talebiyle Bakanlık aleyhine yerel mahkemede dava açmış ardından istinaf edilen kararda da başvurucunun talepleri kesin olarak reddolunmuştur.

Somut olayla benzer nitelikteki Danıştay Onikinci Dairesinin 6/12/2021 tarihli ve E.2018/6801, K.2021/6208 sayılı kararının ilgili kısmında "... Özel bir kanunla kurulan Adli Tıp Kurumunun verdiği hizmetin özelliği açısından, çalışanlarının mesai saatleriyle bağlı olmadığı, mesai saatleri dışında ve resmi tatil günlerinde otopsi ve ölü muayene işlemlerini yapan ilgililerin, bu işlemlerinin 5271 sayılı Kanun'da düzenlenen bilirkişilik kapsamında olmadığı, kendilerine kanunla verilen görevleri yerine getirdikleri ve bu görevlerinden dolayı 3717 sayılı Kanun'la öngörülen "Yol tazminatı" ödemesi dışında bir başka ücret ödemesini öngören yasal bir düzenlemenin bulunmadığı görülmektedir. Bu duruma göre, mesai saatleri dışında ve resmi tatil günlerinde yapılacak resmi bilirkişilik görevi için 3717 sayılı Kanun'la öngörülen yol tazminatı dışında ücret ödenmesini öngören yasal bir düzenleme bulunmadığından, davacının kendisine 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 72. maddesi uyarınca bilirkişi ücreti ödenmesi talebiyle yapmış olduğu başvurusunun reddine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık, aksi yönde verilen İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır." şeklinde ifade edilmektedir.

Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkı mevcut mal, mülk ve varlıkları koruyan bir güvencedir. Bu hususun istisnası olarak belli durumlarda bir ekonomik değer veya icrası mümkün bir alacağı elde etmeye yönelik meşru bir beklenti Anayasa'da yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir. Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ortak koruma kapsamında olan meşru

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

beklentiye dayalı mülkiyet hakkının tespiti mevcut hukuk sisteminde iddia edilen mülkiyet iddiasının tanınmasına bağlı olup bu tespit, mevzuat hükümleri ve yargı kararları ile yapılmaktadır.

Bilirkişilik ücreti yönünden yapılan değerlendirmede derece mahkemelerine göre ATK'nın kuruluş amacı ve öncelikli görevi yargı mercilerinin ihtiyaç duyduğu tıbbi konularda bilirkişilik yapmak olup Kurumda istihdam edilen personelin uzmanlık alanı dâhilinde başsavcılığın talebi üzerine gerçekleştirdiği işlemlerin 5271 sayılı Kanun'un 72. maddesi uyarınca ayrıca ücretlendirilmesi gereken hizmetlerden olduğu başvuru tarafından ortaya konulamamıştır. Bu itibarla başvurunun meşru bir beklentisi olduğunu gösteren bir kanun hükmü veya yerleşik yargı içtihadı gibi somut bir temele de dayanmadığı görülmüştür. Açıklanan gerekçelerle başvurunun Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkına ilişkin korumadan yararlandırılmasının mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmış ve Anayasa Mahkemesi tarafından başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

Yol giderleri ve tazminat isteği yönünden yapılan değerlendirmede esas yönünden yapılan değerlendirmede belirlenmesi gereken husus, başvurucaya ait bir mülkün bulunup bulunmadığı veya başvurunun meşru bir beklentisinin olup olmadığıdır. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilmesi öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir.

Eldeki başvurunun tüm şartları göz önünde bulundurulduğunda Bölge İdare Mahkemesinin başvurunun tazminat talebinin kanuni dayanağı bulunmadığı gerekçesi ile reddetmesinin idarenin, başkaca mahkemelerin ve en önemlisi idare hukuku alanında mevzuatın yorumlanmasında en üst dereceli yargı mercii olan Danıştayın uygulamasına aykırı olduğu değerlendirilmiştir. Gerçekleştirilen otopsi ve ölü muayenelerine iştirak eden adli tabip, hâkim, savcı, mübaşı, hizmetli gibi farklı ünvan ve kadrolardaki kişilerden farklı olarak başvuruca bu ödemenin dışında tutmak başvuru üzerinde ağır bir külfet oluşturmıştır. Bu itibarla kamusal yarar ile başvurunun mülkiyet hakkının korunmasındaki bireysel yarar arasındaki denge başvuru aleyhine aşırı bir külfete yol açacak şekilde bozulmuş ve açıklanan gerekçelerle **Anayasa mahkemesi yol giderleri ve tazminat istemi yönünden Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.**

Başvurunun, maddi karşılığını almadan mesai saatleri dışında ve tatil günlerinde de çalışmak zorunda kaldığını belirterek zorla çalıştırma ve angarya yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddiası değerlendirildiğinde mevcut Anayasal ve yasal düzenlemelerde de görüleceği üzere, ilgilinin kendi rızasıyla kabullendiği bir hizmetin yerine getirilmesi hususunda yasal zorunluluk olması bu hizmeti zorla çalıştırma veya angarya hâline getirmez. Olağan görev kapsamında tanımlanan veya açıkça tanımlanmasa bile öngörülebilir işlerde rızanın olduğu varsayılabilir.

Bölge Adliye Mahkemesi, özel bir kanunla kurulan ATK'nın verdiği hizmetin özelliği açısından çalışanlarının mesai saatleriyle bağlı olmadığı, mesai saatleri dışında ve resmî tatil günlerinde adli birimler tarafından adli tıpla ilgili olmak üzere gerekli görülen otopsi işlemlerini icra ettikleri değerlendirilmesinde bulunmak suretiyle ihtilafı çözmüştür.

Açıklanan gerekçelerle somut olayda başvuruca mevzuatla tanımlı olanın dışında bir çalışma külfeti yüklenmediğinden Anayasa Mahkemesi tarafından başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

şartları yönünden incelenmeksizin açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

Mehmet Türker Başvurusu

Başvuru Numarası: 2021/14222

Karar Tarihi: 21.12.2023

Başvuru, haksız yakalama ve gözaltı tedbirleri uygulanmasından dolayı açılan davada hükmedilen tazminatın yetersiz olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, ceza yargılamasının uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucunun FETÖ/PDY üyesi olduğuna yönelik olarak güvenlik güçlerine telefonla ihbarda bulunulmasının ardından silahlı terör örgütü üyeliği isnadıyla başvuru hakkında soruşturma başlatılmış ve gözaltı kararı verilmiş bir gün sonra salıverilmiştir. Dosyanın yer yönünden yetkisizlik kararıyla iletildiği Tokat Cumhuriyet Başsavcılığı başvuru hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı vermiştir.

Kovuşturmaya yer olmadığı kararının kesinleşmesi üzerine başvuru, hakkında uygulanan yakalama ve gözaltı tedbirinin hukuka aykırı olduğu iddiasıyla tazminat davası açmış ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendine vurgu yapmış; kendisini ihbar edenin herhangi bir belgeye değil duyuma dayandığını bildirmesine rağmen soyut beyana itibar edilerek gece vakti evinde arama yapıp yakalandığını, bir günlük gözaltı işleminin hukuka aykırı olduğunu belirterek maddi ve manevi tazminat talep etmiştir.

İstenen miktardan çok daha az miktarda hükmedilen manevi tazminat ile reddedilen maddi tazminat talebinden sonra başvuru, hukuka aykırı olarak ve sağlık durumu müsait olmadığı hâlde hakkında yakalama ve gözaltı tedbiri uygulandığını, bu tedbirler için hükmedilen tazminat miktarının yeterli olmadığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Somut başvuruda da Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ihlal tespiti yapılmış ve bir miktar manevi tazminata hükmedildiğinden başvuruda yapılacak inceleme, hükmedilen tazminat miktarlarının yeterli olup olmadığını belirlemekle sınırlı olacaktır. Bu bağlamda derece mahkemelerinin tazminat için somut olayın şartlarına göre takdir yetkisi bulunmakla birlikte meydana gelen ihlale orantılı olmayan önemsiz miktarda bir tazminat Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasına aykırı olacaktır. Öte yandan tazminat miktarı Anayasa Mahkemesinin benzer davalarda verdiği tazminat miktarına göre kayda değer ölçüde düşük olmamalıdır.

Başvurucunun yakalanması ve gözaltına alınmasının hukuki olmadığı kabul edilmesine rağmen başvuru lehine hükmedilen 150 TL manevi tazminatın Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda ödenmesini kararlaştırdığı tazminat miktarına göre oldukça düşük olduğu ortadadır dolayısıyla açıklanan gerekçelerle Anayasa Mahkemesi tarafından, Anayasa'nın 19. Maddesinin üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak dokuzuncu fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia değerlendirildiğinde, soruşturmanın sonucunda verilen ve itiraz edilmeden kesinleştiği anlaşılan kovuşturmaya yer olmadığı kararının 23/6/2020 tarihli olduğu, 14/7/2020 tarihinde tebliğ edildiği, bu tarihten sonra süresinde bireysel

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket

başvuruda bulunulmadığı tespit edilmiş açıklanan gerekçelerle Anayasa Mahkemesi, başvurunun bu kısmının süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar; Av. Gizay Dulkadir

Stj. Av. Ayşe Nur Kan

Stj. Av. Şükrü Bereket